

สรุปสาระสำคัญ: บทวิเคราะห์องค์ความรู้ “การจัดการเรียนการสอนแนว Active Learning: Law in Action & Law in Book” โดย ดร. สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์

เอกสารนี้เป็นการถอดองค์ความรู้และประสบการณ์จาก อาจารย์ ดร. สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้บุกเบิกแนวทางการสอนแบบ “Law in Action & Law in Book” ซึ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการศึกษากฎหมาย

ธีมหลักและแนวคิดสำคัญ:

Law in Action & Law in Book: เป็นแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการสองมิติของการเรียนกฎหมายเข้าด้วยกัน:

- **Law in Book:** เน้นการเรียนรู้จากตำรา บทบัญญัติกฎหมาย ผ่านการอ่าน วิเคราะห์ และทำความเข้าใจทฤษฎี
- **Law in Action:** เน้นการนำกฎหมายไปใช้ในสถานการณ์จริง ผ่านกรณีศึกษา (Case Study) สถานการณ์จำลอง (Simulation) และการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสประสบการณ์ตรง แนวทางนี้มองว่าทั้งสองส่วนเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้และต้องเชื่อมโยงกัน ในหลายๆ กรณีศึกษานักศึกษาจะได้เห็นพฤติการณ์จริงของกฎหมายที่แตกต่างจากกฎหมายในตำรา

Active Learning เป็นหัวใจสำคัญ: แนวทาง Law in Action & Law in Book ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชิงรุก โดยให้นักศึกษาได้ลงมือคิด วิเคราะห์ และสัมผัสประสบการณ์ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ลึกซึ้งและสร้างทักษะเชิงวิชาชีพ

กระบวนการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management - KM): บทวิเคราะห์นี้ใช้กรอบแนวทาง KM 5 ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ความรู้ของ ดร. สงกรานต์ ได้แก่:

- **การบ่งชี้องค์ความรู้:** แนวคิด Law in Action & Law in Book และ Active Learning
- **การสร้างและแปลงองค์ความรู้:** การออกแบบกิจกรรมจากสถานการณ์จริง, การตั้งคำถามปลายเปิด, การนำ Law in Book มาอ้างอิงหลังกิจกรรม Law in Action ชี้ให้เห็นความสอดคล้อง ความขัดแย้ง และข้อถกเถียงของ Law in Book and Law in Action
- **การจัดเก็บองค์ความรู้:** การรวบรวมในเอกสารคู่มือ/สไลด์, กรณีศึกษาตัวอย่าง, บันทึกกิจกรรม, วิดีโอการสอน

- การแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้: ผ่านการสนทนาในชั้นเรียน, การนำเสนอ/อภิปรายกลุ่ม, การประชุม/สัมมนาอาจารย์, การบันทึก Reflection
- การประยุกต์ใช้องค์ความรู้: การปรับเนื้อหาหลักสูตร, การผลักดันอาจารย์รุ่นใหม่, การที่นักศึกษานำทักษะไปใช้ในวิชาชีพ

เคล็ดลับ/เทคนิคจากประสบการณ์ตรง (Tacit Knowledge):

- สอนจากสถานการณ์จริงก่อน: "สอนจากสถานการณ์จริงก่อน จูงใจนักศึกษาให้อยากรู้ แล้วค่อยเชื่อมกับทฤษฎี (Law in Book)" เพื่อเสริมความเข้าใจ
- กิจกรรมที่ “มีปัญหา” ให้ถกเถียง: ตั้งโจทย์ปลายเปิดให้นักศึกษาได้ฝึกคิด วิเคราะห์ ไม่มีถูกผิดแบบตายตัว เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลองใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
- สะท้อนผลและเทียบเคียงกับตำรา: ให้นักศึกษา Reflection แล้วเปรียบเทียบกับแนวคำตอบในหนังสือ ให้นักศึกษาวิพากษ์ความรู้ในตำราและเห็นทั้งศักยภาพและข้อจำกัดของกฎหมาย
- สร้างพื้นที่ปลอดภัย (Psychological Safety): สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นและเรียนรู้จากความผิดพลาด และแนวทางแก้ไขความผิดพลาด
- เก็บ-แบ่งปันแนวปฏิบัติที่ได้ผลดี: สังเกตสิ่งที่ได้ผลดีและรวบรวมไว้เพื่อถ่ายทอดต่อทั้งในรุ่นและรุ่นถัดไป

ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์/ผู้ปฏิบัติ:

- ประยุกต์ใช้กิจกรรม Law in Action ควบคู่ Law in Book อย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมการสื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างอาจารย์เพื่อสร้าง Community of Practice
- ต่อยอดเทคนิคที่ได้ผลดีให้เป็น Know-how ที่นำไปใช้ซ้ำได้

สรุป: แนวคิด “Law in Action & Law in Book” ของ ดร. สงกรานต์ ป่องบุญจันทร์ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการจัดการเรียนการสอนที่เน้น Active Learning โดยบูรณาการทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างสมดุล มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงการถ่ายทอดประสบการณ์ตรง (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลในการศึกษากฎหมายและสาขาวิชาอื่นๆ. เอกสารนี้สามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับการอบรมหรือพัฒนา KM ในวงวิชาการได้